

475: Üzerinde Suret Olan Eşyayı Satmak Caiz mi?

Tarık Ebu Abdullah

19 Nis, 2020

<https://ilimvecihat.com>

SORU

Selamun aleykum ve rahmetullah. Rabbim ilminizi ve salih amellerinizi arttırsın. Hocam sorum şu şekilde; bir iş yerinde üzerinde suret bulunan eşyalar satılması caiz mi değil mi? Suretler kimi ürünlerin poşetleri üzerinde olduğu gibi kimi ürünler de heykel tarzı şekillerde. Süs eşyası olarak hayvan, insan iskeleti kafatası modülü vs. satılmasında bir beis var mı? Allah razı olsun.

CEVAP

Ve aleykumusselamu ve rahmetullahi ve beraketuhu. Hamd Allah'a mahsustur.

İmam ibnu Hibban (*rahimehullah*)'ın sahih senetle ibni Abbas (*radiyallahu anhum*)'dan ihraç ettiği hadiste Rasûlullah (*sallallahu aleyhi vesellem*) şöyle buyurmuştur:

قَاتَلَ اللَّهُ الْيَهُودَ حُرِّمَتْ عَلَيْهِمُ الشُّحُومُ فَبَاعُوهَا وَأَكَلُوا أَثْمَانَهَا وَإِنَّ اللَّهَ إِذَا حَرَّمَ شَيْئًا حَرَّمَ مَنَّهُ

“Allah Yahudilere helak etsin! Onlara iç yağlar haram kılınmıştı ve onlar iç yağları satıp parasını yediler. Muhakkak ki Allah bir şeyi haram kıldığı zaman kazancını da haram kılmıştır.”

Ve İmam Ebu Davud (*rahimehullah*)'ın Cabir bin Abdillah (*radiyallahu anhum*)'dan ihraç ettiği hadiste Rasûlullah (*sallallahu aleyhi vesellem*)'e şöyle sorulmuştu:

يَا رَسُولَ اللَّهِ أَرَأَيْتَ شُحُومَ الْمَيْتَةِ فَإِنَّهُ يُطْلَى بِهَا السُّفْنُ وَيُدْهَنُ بِهَا الْجُلُودُ وَيَسْتَنْبِحُ بِهَا النَّاسُ فَقَالَ لَا هُوَ حَرَامٌ. ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عِنْدَ ذَلِكَ قَاتَلَ اللَّهُ الْيَهُودَ إِنَّ اللَّهَ لَمَّا حَرَّمَ عَلَيْهِمْ شُحُومَهَا أَجْمَلُوهُ ثُمَّ بَاعُوهُ فَأَكَلُوا ثَمَنَهُ

“Ya Rasûlullah, leşin yağları konusunda ne dersin? Onlarla gemiler boyanıyor, deriler yağlanıyor, insanlar aydınlanıyor.” Rasûlullah (*sallallahu aleyhi vesellem*) **“Hayır, haramdır. Allah Yahudileri kahretsin! Şüphesiz Allah onlara leşlerin iç yağlarını haram kıldığı zaman, onu erittiler sonra satıp parasını yediler”** buyurdu.”

Sonra, muhterem kardeşim İslam şeriatında tasvir (*suret yapmak*) ve suret haram kılınmıştır. Bu sahih sünnette sabittir. Dolayısıyla suretli eşyanın kullanımı ve satımı haramdır.

Ancak mevzuda şöyle iki ayrıntı vardır.

Bir: Kullanımı ve satımı haram olan suretler ruh sahibi olan canlıların suretleridir. Ama ağaç ve benzeri ruhsuz canlıların tasviri caizdir. Burada ruhtan maksat bedene canlılığını, hareketini sağlayan nefistir. Ruh bedenden çıktığı zaman beden hareketsiz ve camit kalır. Bu da insan ve hayvanlar için geçerlidir. Dolayısıyla insan ve hayvanlar ruh sahibi canlılar diğerleri ise ruhsuz canlılardır.

Ruhsuz canlıların tasviri caiz olduğuna delil İmam Ebu Davud, İmam et-Tirmizi ve İmam Ahmed (*rahimehumullah*)'ın Ebu Hureyre (radiyallahu anhu)'dan ihraç ettikleri şu hadistir. Rasûlullah (*sallallahu aleyhi vesellem*) şöyle buyurdu:

أَتَانِي جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقَالَ لِي أَتَيْتُكَ الْبَارِحَةَ فَلَمْ يَمْنَعْنِي أَنْ أَكُونَ دَخَلْتُ إِلَّا أَنَّهُ كَانَ عَلَى الْبَابِ تَمَاثِيلُ وَكَانَ فِي الْبَيْتِ قِرَامٌ سَتْرٌ فِيهِ تَمَاثِيلُ وَكَانَ فِي الْبَيْتِ كَلْبٌ فَمَرَّ بِرَأْسِ التَّمَاثِيلِ الَّتِي فِي الْبَيْتِ يُقَطِّعُ فَيَصِيرُ كَهَيْئَةِ الشَّجَرَةِ وَمَرَّ بِالسِّتْرِ فَلْيُقَطِّعْ فَلْيَجْعَلْ مِنْهُ وَسَادَتَيْنِ مَنبُودَتَيْنِ تُوَطَّانَ وَمَرَّ بِالْكَلْبِ فَلْيُخْرِجْ. فَفَعَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَإِذَا الْكَلْبُ لِحْسَنِ أَوْ حُسَيْنٍ كَانَ تَحْتَ نَضْدٍ لَهُمْ فَأَمَرَ بِهِ فَأُخْرِجَ

“Bana Cibril (aleyhisselam) geldi ve şöyle dedi: “Dün gece sana gelmişim, senin yanına girmeye bir şey engel olamazdı. Ancak kapı üzerinde ve evde de resimler bulunan nakışlı duvar örtüsü vardı. Evde bir de köpek vardı. Binaenaleyh emret evdeki resmin başı koparılсын ki böylece ağaç şekline girer. Ve örtü için de emir ver, kesilsin ve ondan yere atılın, ayaklar altında gezen iki minder yapılıں. Köpek için de emret çıkarılıں.”

Rasûlullah (*sallallahu aleyhi vesellem*) bunları yapınca görüldü ki karyolanın altında Hasan ya da Hüseyin'e ait olan bir köpek varmış. Bunun üzerine Rasûlullah (*sallallahu aleyhi vesellem*) emretti ve köpek oradan çıkarıldı.”

Hadiste şahit temsilin kafası kesildikten sonra ağaca benzediğinden dolayı nehiyden çıkmasıdır.

Ve İmam el-Buhari (*rahimehullah*)'ın ihraç ettiği hadiste bir adam ibni Abbas (*radiyallahu anhuma*) geldi ve ona şöyle dedi:

يَا أَبَا عَبَّاسٍ إِنِّي إِنْسَانٌ إِنَّمَا مَعِيشَتِي مِنْ صَنْعَةِ يَدَيَّ وَإِنِّي أَصْنَعُ هَذِهِ التَّصَاوِيرَ فَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ لَا أُحَدِّثُكَ إِلَّا مَا سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ سَمِعْتُهُ يَقُولُ مَنْ صَوَّرَ صُورَةً فَإِنَّ اللَّهَ مُعَذِّبُهُ حَتَّى يَنْفُخَ فِيهَا الرُّوحَ وَلَيْسَ بِنَافِخٍ فِيهَا أَبَدًا قَرِيبًا الرَّجُلُ رِبْوَةٌ شَدِيدَةٌ وَاصْفَرَ وَجْهُهُ فَقَالَ

وَيَحْكُ إِنَّ أَبَيْتَ إِلَّا أَنْ تَصْنَعَ فَعَلَيْكَ بِهَذَا الشَّجَرِ كُلِّ شَيْءٍ لَيْسَ فِيهِ رُوحٌ

“Ey Ebu Abbas! Ben öyle bir insanım ki, benim maişetim ancak el sanatımdan ibarettir. Ben şu resimleri yaparak geçinirim.” Bunun üzerine ibni Abbas (radiyallahu anhum) “Ben sana başkasını değil, yalnız Rasûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)’den işittiğim bir sözü söyleyeceğim. Rasûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: **“Her kim bir suret yaparsa, şüphesiz Allah o kimseyi yaptığı surete can üfleyinceye kadar azâb edecektir. Hâlbuki sureti resmeden o kişi, yaptığı surete ebediyen ruh üfleyemeyecektir.”** İbni Abbas'ın bu cevabı üzerine o ressam kişi şiddetli bir hışiltı ile har har soludu ve benzi sarardı. İbni Abbas (radiyallahu anhum) ona acıyarak “Vah sana yazık oldu. İlla da yapmam gerekiyor diyorsan sana şu ağaç ve kendisinde ruh olmayan şeyleri tasvir etmeni tavsiye ederim” dedi.”

İbni Abbas (radiyallahu anhum) böyle bir hükmü kendi zannından vermesi mümkün değildir. Ruh sahibi olmayan canlıların tasviri haramlık hükmünün haricinde olduğuna hem yukarıdaki ve hem de bu hadis delildir. Evet! Takvaya daha yakın olan canlı hiçbir mahlûkatı resmetmemektir. Zira halketmek Allah (azze ve celle)'ye mahsustur. Nitekim bu görüşte seleften nakledilmiştir. Ama seleften meşhur ve kesir olan ruh sahibi olmayan canlıların tasviri ve satılması caiz olmasıdır.

İki: Ruh sahibi canlı, yani insan veya hayvan resmi olağan halinden çıkmış ve hayat sürdüremeyecek bir surette resmedilirse kullanımı ve satımı caizdir. Yani insan veya hayvan resmi kafasız veya sadece kafa bedensiz veya sadece göz veya sadece ayaklar vs. resmedilirse caizdir.

İmam Muslim (rahimehullah)'ın ihraç ettiği hadiste Aişe (radiyallahu anha)'dan şöyle gelmiştir:

أَنَّهَا اشْتَرَتْ نُمْرَقَةً فِيهَا تَصَاوِيرٌ فَلَمَّا رَأَاهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَامَ عَلَى الْبَابِ فَلَمْ يَدْخُلْ فَعَرَفْتُ أَوْ فَعَرَفْتُ فِي وَجْهِهِ الْكَرَاهِيَةَ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَتُوبُ إِلَى اللَّهِ وَإِلَى رَسُولِهِ فَمَاذَا أَدْنَبْتُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا بِأَلْ هَذِهِ النُّمْرَقَةُ. فَقَالَتْ اشْتَرَيْتُهَا لَكَ تَقَعْدُ عَلَيْهَا وَتَوَسَّدُهَا. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ أَصْحَابَ هَذِهِ الصُّورِ يُعَذَّبُونَ وَيُقَالُ لَهُمْ أَحْيُوا مَا خَلَقْتُمْ. ثُمَّ قَالَ إِنَّ الْبَيْتَ الَّذِي فِيهِ الصُّورُ لَا تَدْخُلُهُ الْمَلَائِكَةُ. وَزَادَ فِي حَدِيثِ ابْنِ أَخِي الْمَاجِشُونَ قَالَتْ فَأَخَذْتُهُ فَجَعَلْتُهُ مِرْفَقَيْنِ فَكَانَ يَرْتَفِقُ بِهِمَا فِي الْبَيْتِ

“Aişe üzerinde suretler bulunan küçük bir yastık satın almış. Rasûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) yastığı görünce kapıda durup içeri girmedi. Aişe (radiyallahu anha) “Ben yüzünden hoşnutsuzluğunu anladım.” (Yahut hoşnutsuzluğu anlaşıldı.) Aişe (radiyallahu anha): “Ya Rasûlullah! Allah'a ve

Rasûlüne tevbe ediyorum. Ben ne suç işledim?” dedi. Bunun üzerine Rasûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) **“Bu yastık da neyin nesidir?”** buyurdu. Aişe radiyallahu anha “Ben onu senin için satın aldım. Onun üzerine oturur ve yaslanırsın.” dedi. Rasûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) **“Şüphesiz ki, bu suretlerin sahipleri azâb olunacaklar ve kendilerine “Yarattıklarınıza can verin!” denilecektir.”** buyurdu. Ve sonra **“İçinde suret bulunan eve melekler girmez”** buyurdu. Ve el-Mâcişûn’un kardeşi oğlunun rivayetinde şu ziyade vardır: Aişe (radiyallahu anha) şöyle dedi: “Bende ondan iki yastık yaptım. Evde o iki yastığı kullanıyordu.”

Yani Aişe (radiyallahu anha) bir yastıktan iki yastık yapmıştır. Böylece yastığın üzerindeki suret bozulmuş ve Rasûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) onları evde kullanmıştır.

Buna bu manada gelen başka rivayetler ve yukarıda geçen ibni Abbas hadisi de delildir. Bunun için ibni Abbas (radiyallahu anhuma) “Suret baştır. Baş kesildiğinde suret değildir” demiştir.

Şu halde ruh sahibi olmayan canlıların suretlerini veya olağan halinden çıkmış, parçalanmış insan veya hayvan suretlerini kullanmak ve satmak caizdir. Ama böyle olmayan suretlerin kullanımı da satımı da haramdır.

Son olarak şuna da dikkat edilmelidir. Suret belki kendi zatında kullanımı caizdir fakat temsil ettiği veya teşvik ettiği münker açısından haram olur. Mesela şişe resmi kendi zatında mubahtır ama içki şişesi resmetmek veya böyle bir resmi satmak haramdır. Veya 6 sayısını resmetmek veya resmedilmiş bir eşyayı satmak mubahtır ama üç tane altı okültizmde şeytanın sembolüdür ve kullanımı ve satımı haramdır. Veya tek başına göz resmetmek caizdir ama üçgen içerisinde göz Horus’un gözüdür ve Deccal’ı temsil eder ve haramdır. Bunlara benzerlerini kıyaslayabilirsiniz.

Bu manada insan iskeleti veya kafatası resmetmek ve satmak aslen caizdir ancak temsil ettiği veya teşvik ettiği şeye göre haram olup kullanımı ve satımı haram olabilir. Allah’u A’lem.